

VILÁGOS SÁG

Kolozsvár
1945 november 16

Felelős főszerkesztő: BALOGH EDGAR

Péntek
II. évf., 249. szám

Írók Vásárhelyen

A Magyar Népi Szövetség százas Intézőbizottságának vásárhelyi értekezletén részt vesznek a Romániai Magyar Írószövetség tagjai is.

Ha az ország magyar népének gondját s feladatait újra tisztázó nagyjelentőségű tanácskozáson az írók személy szerint megjelennek is mind jelen, mégis megtaláljuk minden árnyalat képviselőt a résztvevők névsorában. Ott találjuk a népi irányzatú és kommunista írókat egyaránt, mint a radikális, a liberális, vagy a politikára kevésbé hajlamosakat. Ott találjuk Asztalos Istvánt, Gaál Gábort, Jékely Zoltánt, Kacsó Sándort, Kiss Jenőt, Kós Károlyt, Kovács Györgyöt, Horváth Istvánt, Molter Károlyt, Nagy Istvánt, Szemlér Ferencet, Szentimrei Jenőt.

Vásárhelyen a Magyar Népi Szövetség számot ad mindarról, amit kolozsvári országos nagygyűlése óta megvalósított a romániai magyar nép egyenjogúsításának az útján, a román demokráciával való együttműködésben és a reakció elleni küzdelemben. Felméri népünk belső helyzetét s külső viszonyulásait, hogy továbbra is szilárdan s a sokszor kegyetlen valóság talaján haladva, viselhesse tovább az egy és félmillió magyartól ráruházott felelőséget.

A Népi Szövetség százas intézőbizottsága minden társadalmi réteget, minden demokratikus pártállást, mind a három egyházunkat s az ország minden magyarjait helyének lakosságát, tehát az egész romániai magyarságot a legteljesebben képviseli. „A romániai magyarság demokratikus fejlődésének közérdekű kérdéseit kerülnek megvitatásra — szól a Népi Szövetség ELnökségének üzenete az írókhoz — s örömmel vesszük, ha a tanácskozásokon íróink is tevékeny szerepet vállalnak.”

A magyar nép és a magyar szellem az utolsó évtizedekben lezajlott élethálál küzdelemben, a legnemesebb társadalmi és szellemi hagyományokat elemezve, nem egyszer állapították meg népünk legkiválóbb írói, hogy egy-egy író sokszor szinte egyedül személyesítette meg az egész nemzet igazi törekvéseit. A magyar írók legjobbjai, akár csak a nagy szabadságharcos nemzetek, a francia és az orosz nép szellemi emberét, mindenkor megtalálták helyüket a társadalmi haladásért való küzdelmekben.

A magyar író ma már nem elhagyott. Amire mindenkor vágyott, a néppel való egyesülés, a faszizmus megsemmisítése után lehetővé vált.

Vásárhelyre az erdélyi magyar írók a szellemi ifjúság nyolc esztendővel ezelőtt kibontott zászlajával térnek vissza, a Vásárhelyi Találkozó ma is érvényes tetteivel: — erdélyi magyar népiünk csak akkor vívhatja ki jobb jövőjét, akkor formálhat jogot rá, ha megbonthatatlan egységben áll a demokrácia mellé, ha elszigetelődés helyett az együttélő román nép demokráciájával vállalja az együttes továbbhaladást, Románia és Magyarország végső barátsága, s a Balassa és Kossuth teremtette eszmény, a román népek testvériségének megvalósulása felé.

Az erdélyi szellemi emberek hadából azóta a történelmi forgatag és a szovjetellenes háborút fűtő romlott eszmék nem egyet léptek el a vásárhelyi lángtól. A mai Írószövetség azonban épp a maga tagoltságában és egységében — bátran állíthatjuk — újra tisztán, új fénytől övezve viszi vissza Marosvásárhelyre a faszizmustól s a raketől megférdesített és sárbataposott lobogót. Íróink a munkás, földműves és polgári népek flak és kifejezői. Hogy a faszista elnyomás alól felszabadulva megszűnjön a román demokrácia egység eszménye alatt találkoznak, ez első sorban a Magyar Népi Szövetség munkájának, benső erejének és tekintélyének köszönhető.

Amikor tehát az Írószövetség tagjai részt vesznek és tevékeny szerepet vállalnak a vásárhelyi tanácskozásokon, egyben vállalják és megosztják azt a nagy munkát, felelőséget is, mely az ország magyarságának választott vezetőire hárul. Az írói politikai és szervezeti kérdésekben együtt állnak fel népünk flakival, politikuskokkal s szervezőkkel. Velük együtt fáradság legfőbb kérdéseink és a magyarság szerepének és helyzetének tisztázása.

ATTLEE JAVASLATA:

Sztalin vezértábornagyot is hívják meg a washingtoni tanácskozásra

A külügyminiszterek újabb értekezletét készítik elő az Egyesült Államok fővárosában

WASHINGTON, november 14. (Rádió) A Reuter-iroda washingtoni levelezőjének jelentése szerint Attlee angol miniszterelnök Washingtonban nagyszabású diplomáciai előkészítő munkát végez. Az angol miniszterelnök azt javasolta, hogy az egyrészt a Szovjetunió, másrészt a nyugati szövetségesek között felmerült nézeteltéréseket minél hamarabb oszlassák el és ha szükségesé válik, hívják meg Sztalin vezértábornagyot is a tanácskozásokba.

A levelező azt írja, hogy Attlee előterjesztései nagy mértékben megerősítették a szövetségesek kölcsönös bizalmát és elősegítik a külügyminiszterek értekezlete összehívásának lehetőségét. Hozzájárul a helyzet tisztázásához Nagybritanniának és Amerikának az a kérése is, hogy a Szovjetunió jelentse ki nyíltan, mit kíván tenni politikai, gazdasági és katonai téren teljes biztonságának elérése céljából?

Az Egyesült Nemzetek a világ-béke és a civilizáció fentartására törekednek

Clement Attlee angol miniszterelnök az amerikai parlament két házának egyesített ülésén kedden elmondotta érdeklődéssel várt beszédét.

— Ha a civilizációt meg akarjuk menteni — mondotta —, a keresztény eszméknek világszerte meg kell honosodniuk — mielőtt nem késő! Az atomenergia felfedezése nyilvánvalóvá tette, hogy ma már nincsenek határok és nem lehet

elszigetelni a háborút.

— Truman elnökkel a tartós világ béke megszervezésének lehetőségét tárgyaljuk meg, ami egyet jelent a civilizáció fennmaradásával. Remélem, hogy meg fogjuk találni a megfelelő eszközöket a béke elrendezésére, amint az Egyesült Államok segítségével megtaláltuk a háború megnyerésének módjait is.

Attlee ezután kettős minőségében, mint kormányfő és mint az angol munkáspárt elnöke, elosztatta azokat a félreértéseket, amelyek szerint Amerikában sokan azt hiszik, hogy az angol munkáspárti kormány meg akarja szüntetni a szabadságjogokat, a szólás-, hit- és sajtószabadságot és a magánkezdeményezést.

— Ez tévedés — mondotta az angol miniszterelnök.

— Nekünk az az álláspontunk, hogy minden embernek jogában áll úgy élni, ahogy neki tetszik, ha ezzel nem sérti mások érdekeit.

Az angol politika irányelveiről Attlee kijelentette, hogy a háborús pokol felmerülését Anglia az egész világon meg fogja akadályozni.

— Ellene vagyunk minden olyan politikának, amely faji vagy más alapon különbségeket tenne és türelmetlenné vágyunk minden rendszer iránt mert tudjuk, hogy a világnak nem lehet egységes képe — fejezte be beszédét Attlee miniszterelnök.

Truman, Attlee és Mackensie King kedden újabb kétórás megbeszélést tartottak,

amelyen meghallgatták egy amerikai atomszakértő véleményét.

Washingtoni diplomáciai megfigyelők szerint az Attlee—Truman megbeszélésekről kiadandó közlemény az első jelentős diplomáciai megnyilvánulás lesz a sikertelen londoni értekezlet óta.

Attlee beszéde az angol közvélemény politikai elveit tükrözte vissza

Attlee beszédét valamennyi angol lap konszenzussal fogadta és a miniszterelnök szavaihoz helyeslő sorokat fűznek. A „Daily Sketch” ezeket írja:

— Nemzetközi beszámolóiban, mely beszédének legfontosabb része volt, Attlee miniszterelnök nemcsak egy politikai párt vagy egy politikai iskola véleményét fejezte ki, hanem az egész angol közvélemény politikai elveit.

Hasonló hangnemben ír a „Daily Telegraph” is.

— Attlee nagy lelkesedéssel szólott Churchill és Roosevelt háború alatti nagy teljesítményéről — írja a lap. — Rámutatott a miniszterelnök arra is, hogy csak az angol-amerikai együttműködés hozhatta meg a győzelmet és hangsúlyozta, hogy ez az együttműködés milyen fontos a jövőben is. Az angolok és amerikaiak barátsága fontos, de csak akkor hozhatja meg a népek anynyira óhajtott tartós békéjét, ha a világ összes népeinek tartós barátságává szélesül ki.

Teohari Georgescu nyilatkozata a november 8-iki véres eseményekről

BUKAREST, november 14. (Rádor) Teohari Georgescu belügyminiszter fogadta a bel- és külföldi sajtó képviselőit, akiknek felvilágosításokat adott a november 8-i tüntetés előzményeiről. Közölte a miniszter, hogy november 5-én tudomást szereztek a tüntetés előkészületeiről és magához hívatta Penescu, a Maniu-féle Nemzeti Parasztpárt és Bebe Bratianu, az Oliberális Párt titkárait, akiknek fel-

hívta figyelmét arra, hogy monarchista demonstráció leple alatt rendzavarás kószul és ezért a felelőséget rájuk hárítja.

Egyik újságíró megkérdezte a minisztert, vajon nem-e lehetett volna elkerülni a tüntetés elfajulását. Teohari Georgescu belügyminiszter határozott nemmel válaszolt s hozzátette, hogy minden bizonyíték amellel szól, hogy előre megfontolt szándékkal idézték elő a történetet a tör-

ténelmi pártok. Csak akkor nem került volna sor vérontásra, ha valóban hazafias érzés fűtené ezeket a pártoknak a vezetőit.

A belügyminiszter ezután rámutatott arra, hogy a tüntetésnek 11 halálos és 84 sebesült áldozata volt. A sebesültek között van Emanuil Ionescu tábornok, légügyi államtitkár is.

A Vörös Hadsereg román nyelvű lapja írja:

Nem kételkedünk abban, hogy a román nép ki fogja tudni irtani a vasgárdista reakció utolsó nyomait

BUKAREST, november 14. (Rádor) A „Graiul Nou”, a Vörös Hadsereg román nyelvű lapja „Tanul voltunk” cím alatt a többi között ezeket írja:

— Sohasem tévesztettük össze és nem fogjuk a jövőben sem összetéveszteni az egész román néppel azt a reakciós, vasgárdista és faszista klikket, melyet súlyos büntetéseként hagytak hátra a közelmúlt román demokráciellenes és imperialista rendszer. Rámutatunk volt arra, hogy a Szovjetunió és a szovjet kormány nem követnek el ilyen tévedést és hogy a fegyverszünet megkötésével és azóta is állandóan a Szovjetunió számtalanszor bizonyították szolgáltatta a román nép iránti érdektelen

barátságának. De nem tarthatjuk vissza felháborodásunkat, amikor annak a Romániának a fővárosában, amely a Vörös Hadsereg és a Szovjetunió segítségével nélkülözhetetlenül nyertette vissza szabadságát, nem kaphatta volna vissza Észak-erdélyt és nem léphetett volna a demokratikus népek felé vezető útra, annak a Romániának a fővárosában tanul lehetünk nyíltan ellenséges tüntetésnek, mely a Szovjetunió és a Vörös Hadsereg ellen irányult.

— Ne higgyék a reakció vezeték, hogy nem ismerjük azokat a rágalmakat, amelyekkel eszközök útján terjesztették. Tudjuk, milyen aljas magyarázatokat találnak ki Gőbbelsi árnyékai még a buza, gypot. és

más nyersanyagküldeményekkel kapcsolatban is, amelyeket a Szovjetunió juttat a román népeknek, hogy megnevesse az éhínségtől és könnyítsen gazdasági terheik. Az alattomos propaganda és izgatás, valamint a november 8-i nyílt dühkitörés között nyilvánvaló a kapcsolat. A román nép megláthatta a Paikota-téren felgyújtott munkásokok lángjában, milyen veszélyt jelentenek a teljesen fel nem számolt faszista maradványok. Nem kételkedünk abban, hogy a román nép ki fogja tudni irtani a vasgárdista-reakció utolsó nyomait és így kiküszöbölni a civilizáció és a népi barbarizmus között összeférhetlenség tragikumát.

— A romániai magyarság képviselőit, érvényre juttatja a romániai magyarság teljes egységét. Vásárhely tehát új erő forrásává válik, a magyar és román számára egyaránt. A nép számára, hogy bölcsességgel haladjon hajója a célként kitűzött rév, a demokrácia, az egyenjogúság és a szabadság felé. Írók számára, hogy ebben a szellemben támasz-

szák fel s éltsék az Irodalmat Erdélyben. Az írók Csokonai marosvásárhelyi gondolatától vezérelve foglalják most el helyüket kis magyar parlamentünkben: Torjók az akadályt, melytől nem mehetünk. Mi az emberiség kertébe sétálunk.

PILLANATKÉPEK

egy írói körutóról

KOLOZSVAR, november 14. Régóta szomjúhózzák Dé Erdélyben az új szellemű magyar irodalmat. A Romániai Magyar Irodalmi Szövetség ezért határozta el, hogy időnkint egy-egy írói körutót indít, hadd ismerjék meg odalent azt az irodalmat, amelyet a népből jövő képzésnek, s amely a népért született meg.

Igy került sor leutóbb Nagy Istvánra és Asztalos Istvánra, akik az itthonmaradt írók tolmácsolására Loy Sára művésznőt, a könyvek rusztására és az ifjusági szervezetekkel való kapcsolatok megteremtésére egy Móríc Zsigmond kollégistát vittek magukkal. A tíznapos körút immár véget ért s megállapíthatjuk: bizony, nem is olyan könnyű feladatra vállalkozik az író, aki ma irodalmi körútra indul.

Váradig eljutottunk valahogy, de ott aztán elakadtunk. Kolozsvárról azzal a reménnyel indultunk, hogy Váradon autó vár és tovább visz Szalontára. Félnapig futkoráztunk ebben az ügyben s mégis csak a vonat telején jutottunk el Arany János szülővárosába. Szellős volt nagyon a magasban, de vigasztaltuk magunkat:

— Legalább arra ügyeltünk, hogy másodosztályú kocsi telejére kerüljünk.

Ajtárt a szél kegyetlenül. Ha néha vashid alatt robogtunk, hasravágóda őrizték a fejünk épségét. Mi férfiak tel se vettük a dolgot, de szegény művésznőnk!... Őt sajnáltuk nagyon.

Szalontán kevés közönség jött el az első előadásra, de aki ott volt, három ember helyett tapsolt.

Másnap korán reggel talpon voltunk, déli váltuk az autót, amelyet Váradról ígértek volt nekünk. Beültünk egy vendéglobé s lestük az ablakot! Asztalos István dohánytárcájának már fénylött az alja s az autó még sehol. Fogtuk hát magunkat s egy alkalmi leherautón visszarohtunk Váradra. Mikor újjnyi porosan megérkeztünk, azzal fogadtak, hogy az autó elindult értünk. Elindult s nem érkezett meg. Az uton se találtuk. Máig se tudjuk, mi lette.

A művésznőnk úgy meghült, hogy alig beszélt. Le is vettük a gondunkat arról, hogy ezen a körúton továbbra is munkatársunk lehessen. Kénytelen volt visszafordulni Kolozsvárra s mi három utaztunk tovább.

Vaksötétség lett, mire befutott a vonat Aradra. Palásti József és egy társa várt az állomáson, s hogy vacsorázzunk is, jódarábig kutyagoltunk a néptelen utcákön, míg egy nyitott vendéglobére akadunk.

Nagy István fogadkozott is, hogy míg az Irószövetségnek nem lesz saját autója, ki nem mozdul Kolozsvárról...

— Majd a tagsági díjakból veszünk egyet — duplázott rá Asztalos István. Másnap azonban megvigasztalódva rohtunk a Magyar Népi Szövetség autóján Temesvár felé.

Temesváron nagy örömmel fogadtak. Az előadásra felkészültek, de nem a legjobban.

— Későn értesültünk — szabadkoztak. És igazuk volt, hiszen magam őriztem reggeltől naphaladtáig a telefont, míg végre bementem nekik, hogy készüljenek...

Az irodalmi előadást két helyen is megtartottuk. Nagyon-nagyon meghatóta kicsiny, de lelkes közönségünket, hogy a két kolozsvári s a helybeli magyar írók — Endre Károly, Szántó György, stb. — között ott ülnek a román írók is. S igazuk volt a csodálkozónak, mert eddig az ilyesmi ritkán ha megesett. Volt is sikere az előadásoknak s a Móríc Zsigmond Kollégium könyvei is fogytak meglehetősen. De mindig csak azután rohantak meg a vásárlók, hogy Asztalos István és Nagy István egy-egy elbeszélését végig könnyezték-kacagták.

Temesvár után Lugos következett. A vonaton rengeteg utas volt s a lépcsőkön firtókben lógtak az emberek.

A magyar Gestapo főnöke, Hain Péter, öngyilkosságot kísérelt meg

BUDAPEST, november 14. A budapesti lapok értesülése szerint Hain Péter, a nyilas politikai rendőrség hírhedt főnöke, akit a magyar fővárosban őriznek, cellájában öngyilkosságot kísérelt meg.

Egy orvoságos üveg cserepeivel felvágta ereit, őrei azonban idejében észrevették kísérletét. Azonnal orvost hívtak s ez gyors beavatkozással megakadályozta az elvézést.

Magyarországi Krónika

Gerő Ernő, Magyarország kommunista kereskedelem és közlekedésiügyi minisztere bezáratta a budapesti tőrszót, a magyarországi spekuláció fellegetvát, a magyarországi nyomor egyik legfőbb előidézőjét.

A magyarországi pártvezérek ötnapos tanácskozásának egyik eredményeképpen háromtagú gazdasági főtanácsot alakítanak. Ennek tagjai: az új minisztereink, az iparügyi miniszter és a pénzügyminiszter. A pártokat a gazdasági főtanács megalakítására a súlyos gazdasági és pénzügyi helyzet készítette.

A magyar-osztrák kereskedelmi egyezmény zátonyra jutott. Az egyezmény értelmében osztrák bányaféért magyar szemet kellett volna szállítani, azonban a szállítók amerikai kézen vannak és még nem sikerült megkapni azokat.

A Szovjetunióból 42 vagonból álló vonat érkezett Magyarországra, mely 600.000 kiló szót hozott. Ugyancsak a pénteki napon 41 vagon kocsz és szén érkezését jelentették.

A Magyar-Szovjet Művelődési Társaság képvisélésén „Igy él a Szovjetunió” című fényképsorozatot mutattak be. A Társaság nevében Zilahi Lajos mondott beszédet.

Budapestben a Teleki Pál Tudományos Intézet kiadásában megjelent francia nyelven Szekefi Gyula „Allam és nemzet” című könyve. A kötet a neves történetről a dunai táj nemzetiségi történetéről írt tanulmányait tartalmazza.

A magyar Munkás-Kultúr szövettség színjátszó csoportjai Budapesten és vidéken nagy munkásszínjátszó versenyeket rendeznek. Ezeket a versenyeket készülőnek elő a jövő év tavaszán tartandó nemzetközi versenyre, melyen Moszkva, Bukarest, Prága és Belgrád munkásműködői vesznek részt.

Megjelent Magyarországon a száz százalékos fizetésemelési rendelet.

Magyarországon lázas ütemben folyik az újjáépítés. A Duna és a Tisza szétrombolt vasuti hidjából eddig hatot állítottak helyre. 500 mozdonyt építettek újjá és a romjaikból felépített vagonok száma meghaladja az ötezret. A budapesti hidak közül a Kossuth-híd építése már olyan stádiumban van, hogy az eredeti januári határidőt megelőzően át lehet adni a forgalomnak.

A legteljesebb demokrácia jegyében

született meg a földreform-törvény. A törvény az igényjogosultak kezébe adta az ötven hektárnál nagyobb földterületek kiosztásának jogát. Azért pedig, hogy a nincstelen és szegény földművesek minél zökkenőmentesebben oszthassák ki egymás között azt a földet, amelyet olyan sokat harcoltak már ők is, a törvény közzé adta a földterületek megszerzését rendelt el. A járási bizottság már fellebbviteli fórumnak számít, amelynek döntése ellen csak a földművelésiügyi minisztériumhoz lehetett fordulni.

Földigénylő sok volt, kiosztásra kerülő föld azonban aránylag kevés. Ha még hozzávesszük ehhez azt is, hogy a Groza-kormány tiszta szándékait nem egy helyen mocskolta be a reakció, részben a kisajátítások, részben pedig a juttatások körül, érthetővé válik, hogy a földművelésiügyi minisztériumot tehermentesíteni kellett azoktól a panaszoktól, amelyek oda a különböző megyékből beérkeztek. A kormány, hogy a járási bizottságok döntései ellen fellebbezők helyzetét megkönnyítse,

megyei tájékoztató bizottságot létesített. A bizottság tagjai: a törvényszék egy bírája, a vármegyei mezőgazdasági kamara vezetője, a megyefőnök és három igényjogosult földműves.

A rendelet meghatározza a bizottság feladatait is. Eszerint a bizottság főbb feladatai a következők: a járási bizottságok munkálatainak igazolása, a nézeteltérések kivizsgálása és elsimítása. Ugyancsak ez a bizottság kell felterjessze a megyefőnökséghez a járási bizottságok jegyzőkönyveit, azok alapos kivizsgálása után. A megyefőnökség ennek alapján kiadja a tulajdonjogi okiratokat.

A maguk részéről a legnagyobb örömmel üdvözöljük e bizottságok létesítését, egyben felszólítottuk mindenkit, akit bármilyen okból sérelem ért a földreform körül, azonnal jelentkezzék a Magyar Népi Szövetség megyei bizottságainál. Ugyancsak jelentkezzék azoknak a falvaknak a lakói is, ahol nem volt mit kiosztani, de a szomszéd faluban volt kiosztható föld.

Új utcanevek

KOLOZSVAR, november 14. Folytatjuk az új utcanevek közlését. Amint azt előző számainkban is jeleztük, az első név az 1940 előtti, a második az 1940 utáni, a harmadik a most megállapított új utca név.

Simion Bálint—Buzogány—Simion Bálint, Inalta—Cenk—Cloclilor—Cenk, Fabrica de zahar—Cukorgyári—Fabrica de zahar—Cukorgyári, Sf. Gheorghe—Czakó Zsigmond—Helta, —Czecz János—Czecz János, Minerilor—Csákány—Minerilor—Csákány, St. O. Iosif—Csáky István—St. O. Iosif, Rovine—Csánki Dezső—Csánki Dezső, —Csengeri Antal—Toamnei—Ősz, Negru Voda—Csepel—Szabó Ervin, I. Vulcan—Cseret— I. Vulcan, Virgil Onitu—Cserkész—Virgil Onitu, Aron—Csermalom—Csermalom, —Csermely—Izvorului—Fórrás, Rugului—Csertörb—Scortariilor—Csertörb, Stelutei—Csillaghegyi—Ilie Pintilie, Observatorului—Csillagvizsgáló—Observatorului—Csillagvizsgáló, Jianu—Csipke—Dantelei—Csipke, Haldueului—Csóka—Haldueului—Hajdu, E.

Brote—Csokonai—Eugen Brote, Luncii—Csongor—Luncii—Rét, Campului—Csorgó—Campului—Mező, I. Margineanu—Csopor—Irisz—Irisz, Barbu Lautaru—Dalos—Cobzariilor—Lantos, Ilie Macelar—Damjanich—Ilie Macelar, Dr. Justin Anca—Daru—Cocorilor—Daru, David Francisc—Dávid Ferenc—Dávid Ferenc, Regina Maria—Deák Ferenc—Regina Maria—Mária királyné, Vasile Popovici—Derü—Senina—Derü, Ion Mihu—Déli—Ion Mihu, Vasile Dobra—Délbáb—Vasile Dobra, Transilvaniei—Déva—Transilvaniei—Erdély, Gen. Poetas—Dézsmá—Dizmei—Dézsmá, I. Gradisteanu—Diofa—Gradisteanu, Leg. Ardeleanu—Dohány—Tutuului—Dohány, Dealului—Domb—Dealului—Domb, Donat—Dónát—Donat—Dónát, Remus—Dózsa—Bebel, Wilson—Döbrentei—Wilson, Dunare—Duna—Dunare—Duna, Otetului—Ecetgyár—Otetului—Ecetgyár, I. G. Duca—Egyetem—Universitatii—Egyetem, Salcamului—Eldő—Salcamului—Akácfa, Garibaldi—Eldő vezér—Garibaldi, Codru Dragusanu—Eldővölgyi—Codru Dragusanu.

De megérkeztünk épségben.

Az irodalmi előadásnak talán itt volt a legnagyobb sikere. Nagy István hallva, tomboltak a lelkesedéstől s csak integettek egymásnak, hogy bizony igazságokat mond ez a keményarcu ember. Mikor aztán Asztalos István lépett a dohogóra s a „Tejes ember” című novelláját olvasta fel, hol sirtak, hol nevettek.

Visszafelé jövet Aradon megtartottuk az elmaradt előadást. Először a bel-

városban s utána kint a gyárakban. Asztalos István még egy közeli faluba, Gáljiba is elgyalogoltunk. Mikor az író belépett a kulturház termébe, alaposan szemügyre vették.

— Elég kicsi ember — nézte meg az egyik.

— Kicsi, de széles — védte meg a másik.

Mikor aztán a kicsi, de széles ember elkezdett olvasni abból a könyvből, amit jövet a hóna alatt szorongatott, nem tudták, hová legyenek a csodálkozástól. S a végén őket is meg-

A megújuló olasz szellem

U. CIANCIOLO professzor beszél a kolozsvári Olasz Intézet munkájáról

Az olasz változásokról, a fasizmus romjain épülő új világról hírforrások szákeben vajmi keveset tudunk. Európa egyik sokat szenvedett országa ma éhezik s valószínűleg az alkotó szellemet még bényítja a milliós embercszteség, a fasizmus közeli emléke.

Umberto Cianciolo professzor, a kolozsvári Olasz Kulturintézet igazgatója — bár neki is csak közvetett értesülései vannak — az ujrakezdés latin lelkesedéssel beszél azokról, akik hazájában a szellemi előhaladást szolgálják.

— Az agy Benedetto Croce nélkül — mondja — nehéz elképzelni az újjáéledt Itáliát. A fasizmus esztendeiben ez az éppen hogy megtört tudós, tanítványai elszánt hadával, a szellemi ellenállás csodái művelte s külföldi megbecsülést és összeköttetéseit felhasználva, sikerült a fasizma era kellős közepén nem egy bátor művet — amilyen például az „Európa története a XIX. században” — hazájában is megjelentetnie. E műben a fasizmust „aktivizmusnak” becézi, elítél benne minden rasszizmust és imperialista nagyképűséget. „La Critica” című folyóiratában ugyanakkor keményen odamond a hitlerizmusnak. Érdekes alakja a mai tudományos életnek Ernesto Buonaiuti, egy pap, akit szélsőséges tunai miatt az egyház kiközösített, a hatalom pedig börtönbe vetett s később mint remete eldeglált a Mussolini-birodalom összeomlásáig. Az írók közül Eugenio Montale, Ignazio Siloné, Alberto Moravia, Emilio Cecchi és az amerikai emigrációból visszatért G. A. Borgesét juttatta szóhoz a demokrácia.

Abbeli reménységünknek adunk kifejezést, hogy ez a szellemi pezsgés bizonyára el fog hatni a külföldi olasz kulturintézetekig is, hisz ezek hagyományos bástyái az olasz szellemnek, amióta a század végén gondoskodott létükről a Dante Társaság. Cianciolo professzor ezzel kapcsolatban elmondja, hogy az olasz kulturintézetek legnagyobb része Badoglio történelmi lépése után azonnal megtagadott minden kapcsolatot Mussolini próbálkozásaival, ugyanarra, hogy például a budapesti intézet tagjait, élükön Amadeo Bizarrival, a Gestapo el is hurcolta... A romániaiaknak csak egy jelentéktelen kis csoportja tartott ki az összeomló régi rezsim mellett; a szebieniek ezzel szemben azonnal érintkezésbe léptek a román illegális erőkkel és sikerült augusztus 23-ikáig bántatlanul meghúzódnok...

— Most, hogy az olasz nyelv tanítása az iskolákban háttérbe szorult — folytatja Cianciolo professzor — a kulturintézetek az eddiginél is nagyobb lendülettel kell hozzáállásnak a munkához. Gondoskodunk kell arról, hogy az olasz kultúra örök értékei ne szenvedjék meg ezt a szellemi térszétést. Legfontosabb feladatunk azonban a jelen természetének szemlélrtása és terjesztése. Eppen ezért ittattam be előadásaim közé heti egy órban a korunkbeli, haladó szellemű olasz írókat. Mert az olasz kulturáról adott kép csak így lehet teljes és egész: ha Dante és Croce is számon tudjuk tartani. A nagy olasz demokratikus hagyományokhoz híven tanfolyamunkat magyar anyanyelvűek számára is élvezhetővé kívántuk tenni, vezetésére Ulrich Ferencet, a kolozsvári magyar egyetem olasz lektorát kértük fel.

Az Olasz Kulturintézet munkája e hó 12-én megkezdődött. Müködését kedves kötelességünk figyelemmel kísélni.

ÜZENNEK A HADIFOGLYOK. Szovjet hadifoglyokból üzennek a következők: Kántor Bálint üzen Kántor Jánosnak Magyaréce községbe, Kaszás Kálmán üzen Kiss Györgynek a bácsodromgyei Tempa községbe, Zutó Ferenc üzen Nagylovász községbe Fő-utca 95 alá, hogy Csehszlovákiában van. Az érdekelteknek bővebb felvilágosítást ad Zilahyné a Világosság kiadós hivatalában.

rikatla-nevette az öröm és bánat, ami együtt jár a szegénységgel, s amit éppen Asztalos István fedezett fel könyveiben. Aradon tartottuk az utolsó előadást. A tíz nap is eltelt s hazafelé fordítottuk szerünk rudját.

Hogy megérkeztünk Kolozsvárra, számot vetettünk az anyagiakkal. Az eredményt így fogalmaztuk meg: Az anyagi siker kicsi volt, de annál nagyobb az erkölcsi. És ez mindennek fontosabb...

SÜTŐ ANDRÁS

Nagyenyed politikailag is „megszüretelt”

Az alsófehérmegyei MNSz-tagozat népgyűlésen ünnepelte a hivatalos látogatásra érkezett Kurkó Gyárfás elnököt

Új feladatot kapott a hagyományos demokráciát őrző kollégiumi város

NAGYENYED, november 14. Nagyenyed nemrégiben fejezte be a szüretet, de már elég rég ahhoz, hogy az utcákon ne érezzék az erjedő must nehéz, csipős szaga. Nem, a levegő tiszta s ha van benne némi csipősség, azt a késő őszi adja s mert napsgórával együtt adja, ez még külön is vidámitólag hat. A derűs, nyugodt, magabiztos vidámság tehát nagy. Enyednek jó szürete volt s a szüret hangulatot teremt, bár ehhez most még semmi köze nincs az új bor karosságának. Az izgalmat, ami a derűs nyugalom mögött van, valami más adja, amit — ha már Enyeden vagyunk — a szüretre beszélnünk — a politikai szüret hangulatának a javára írhatunk. A Bethlen-kollégium a szőlőkkel beültetett Órhegy alján mindig büszkén vallotta magát a demokrácia melegágyának s nevelő kertjének. Most, régi munkája szüretén azonban egy új demokrácia forrásban lévő szellemiségével találja magát szemközt s ez ugy hat a városra — amelyben tán semmi nincs magyar, aminek valami köze ne volna a kollégiumhoz —, mint a félig kiejert karcos: egy kicsit meghökkeneti, egy kicsit izgalmába hozza. De jó ez az izgalmat, mert fokozza és gyorsítja a szellemi erjedést.

A kollégium városi kulturális üdvözli az országos elnököt

A MNSz országos elnöke Nagyenyre érkezik, hogy részt vegyen az alsófehérmegyei tagozat népgyűlésén. Marosujvári, Verespaikai, Torockói, Torockószentgyörgyi és Gyulafehérvári is ide küldi megbízottait s a megbízottak örömmel és várakozással érkeznek, mert — nem véletlen ez sem — a Kollégium városi kulturális testület rendez az országos elnököt, Kurkó Gyárfás tiszteletére. Nem tréfa rejlik az idézőjel mögött, komoly idézet az arról a rópcéduláról, amellyel az estélyt meghirdették. Igen, ez talán Nagyenyedhez. És melléje illik az is, amiről csak úgy félmódonról, óvatlan elszólásokból érkezik ki valaminek a látogató, hogy: egészséges viták, jóteremtés erjedése lehetett az estély rendezése körül is, mert a szempont ez volt: **igazi demokratikus műsor legyen az, amivel a város az országos elnököt megüdvözlé.**

Az Iparos Dalárda magyar népdalokat énekel Főtenyessy Bertalan átdolgozásában és vezényeltével. A dalárda után egyfelvétel némi vígjáték következik. No, itt már a demokrácia szellemét nem az 1880-as években készült darabcska képviseli, amelyben olyan szabályos pontosságkal kapja meg mindenki a párját: a kisasszonyok az urfiakat és az inas a szobalányt. Igen, az inas a maga helyén nagyon rokonszenves figura a darabban s a földirtók papa hozományával látja el a szobalányt, de mondom, ennél a műsorszámmál a demokrácia szelleme abban van, hogy az ifjusági tagozat keretében a polgári hivatalnok-ivadékok együtt tanulták be komoly igyekezettel a szerepeket az ipari és munkás leányokkal, ifjakkal. Ez kárpótolt a korszerűtlen darabert, aztán még az, hogy a „gyerekek” igazán szép teljesítményt nyújtottak, számításba véve azt is, hogy most indultak el a „mükedvelői pályán.” A kis Borsos Melindát külön is meg kell említeni a többiek: Jakab Árpád, Varga Borcsa, Tóth Pirocska, Bíró Erzsébet, Mezei Teri, Kvascskai Károly, Székely Márton, Jakab Árpád és Szalai Károly előtt.

Az ifjú mükedvelők után a „nagyenyed

viszonyatból” régen kinőtt Rieszner Ödönnek Kozma Ida zongoraművésznő adta elő Liszt Ferenc XI. rapszódiját, majd Kelemen Bevezetővel Bolgár István szavalta el igen szépen Ady „Felszállt a páva” című forradalmi erejű versét.

Aztán egy szép csokor gyermekleányka énekelte Bartók—Kodály feldolgozása népdalokat Delli Szabó Géza szakkavatott irányítása mellett.

És most következtek az „öreg mükedvelők.” Madách Ember Tragédiájának az egyiptomi jelenetét adták kitünő jelmezekben s kitünő felkészültséggel. Jobbak voltak, mint sok vidéki szintársulat, bár — amint panaszkodtak — az elmúlt reakciós és fasiszta évek alatt sokat felejtettek már, viszont annál nagyobb lelkesedéssel kezdték most újra. Bakó László Fáraója és Csipkés Luciferje városi színpadra is beültet volna,

A népgyűlés a magyar demokrácia lelkes ünnepévé vált. Az országos elnököt hivatalos jelleggel, de nem hivatalos szárazsággal üdvözölték a pártok, egyesületek kiküldöttjei. Megyeri Lajos megnyitja után Barabás Miklós az alsófehérmegyei népi szövetségi tagozat, János Zoltán a Kommunista Párt, Farkas Vilmos a Szociáldemokrata Párt, Zrímszky Cornél a Frontal Plugarilor, Turóczy László a női csoport, Jakab Árpád az ifjusági csoport, Bakó László a Népvédelem, Fónák János a kisparosok, Elekkes Viktor rektor-professzor a Kollégium és tanári kara, Császár Gyula a nagyenyei tagozat nevében tett hitvallást a demokrácia s ennek egyetlen romániai magyar szervezete, a MNSz mellett, amelynek országos elnöke hivatalos minőségben először látogatta meg Nagyenyed.

Fojtott csend, majd kirobbanó lelkesedés

Nagyenyednek régi demokratikus hagyományai vannak s ezt a Kollégium rektora ismételtelen és nyomatékosan hangoztatta üdvözlő beszédében. Igen ám, de a mi demokráciánk sem kiforrott még, mai feladatai és leckéi vannak, amiket meg kell érteni, sőt meg kell tanulni. Ezeket a mai leckéket várta az összegyűlt tömeg Kurkó Gyárfástól. Meg is kapta. És amit kapott, azt fojtott, szinte riadt csendben halgatta, hogy később, a nagy összefüggések megértése után kirobbanó lelkesedésben törjön ki.

Mert Kurkó nagyon őszintén beszélt. A előzmények után rámutatott arra, hogy a nagy történelmi fordulat idején a romániai magyarság előtt két út állott. Kapcsolódhatott volna a reakciós erők, Maniu és Bratianu felé is, hiszen azok akkor még hatalmon is voltak. De ez az út az elmulás útja, a kiált világ felé való visszavezető út lett volna. A másik út bölcső felé vezetett, amely az új világot ringatta már: a haladó

Az értelmiségiek vontatott bekapcsolódása

Sokan lehajtották a fejüket, amikor az elnök arról beszélt, hogy saját hibánk is az, ha nem értünk el eleget népünk érdekében. Értelmiségi rétegünk, amelynek tudására és szakértelmére olyan nagy szükség lett volna, sokáig tartózkodott a bekapcsolódástól. Emiatt a MNSz is készt azokkal a munkálatokkal, amelyek legalapvetőbb kérdéseinek intézményes elrendezését készítették elő, mint például az iskolakérdésben. További késedelmeket okoztak az állami gépezetben lévő gonosz szabotálások, amelyek ellen a kormányval együtt kell küzdenünk. Nehéz a kormány helyzetét, de a miniszterelnök bejelentette, 209 milliót a föld felekről is előkerít a délről magyar tanítók és tanárok hátralékos fizetésének folyósítására és jóvá van hagyva az eszakerdélyiek számára 900 millió lej. Így válik értékes a tanítók és tanárok kivonott besorolása. Aztán a legfontosabb és legáltalánosabb sérelmek jóváterelése is elköszült a törvényrendeletek — mondotta Kurkó elnök. — Rendeződik az állampolgársági kérdés, a CASBI működésével kapcsolatos súlyos magyar sérelem, a földreform végrehajtásának felülvizsgálása.

— Nem oldottuk meg mindent — emelte fel fejét az elnök —, de mindent meg fogunk oldani annak ellenére, hogy sok a kerékkötő ma is s a kormánytól kiadott rendeletek néha nem érnek célhoz, néha ellenkező találatommal jutnak a vidéki hatóságokhoz. De minden nehézséggel megküzdünk, ha a MNSz egészséges, épkezláb szervezet, ha abban benne van a magyar munkás és földműves

de a még gyermek Szalai Kamilla Évája és az ugyancsak ifju Bolgár István rabszolgája is beültet a „régi nagyok” szép teljesítményébe. A jelenet előadását Elekkes Viktor rektor-professzor bőséges magyarázata előzte meg, hogy a hallgatóság előtt erőteljesebben domborodhassék ki a haladók rabszolgája komor vádja: **milliók egy miatt!** Az estélyt Bójtne Ilona egészen magas színvonalu verselőadása (Arany János: Vörös Rébék) és a torockói színpompás viseletben felvonult torockószentgyörgyiek menyaszonykikéző népi jelenete és tánca fejezte be, kiváltva a várt hatalmas sikert.

A sok siker sok feladatot jelent

Szombaton magasszínvonalu kulturális estélyt volt. A „politikai szüretre” vasárnap, november 11-én került sor. Előbb a megyei

A magyar demokrácia lelkes ünnepe

népi demokrácia világát. Ezt ő és harcos testvérei ismerték már és ismerték azokat a román eröket is, amelyekkel együtt harcoltak érte. Tudták, hogy hűséges fegyvertársakat kapnak bennük és nem is csalódtak, mert ezeknek a segítségével tudták megfékezni a Maniu-hordák gyilkos magyarellenes garázdálkodását. És a további következmények is igazolták a második út helyességét...

Az első út emlegetése fojtott csendet hozott, a második út értelmének megvilágítása árado ünneplést.

De a csend visszatért újra, amikor azt fejtegette, hogy ez azonban erkölcsi kötelességgel jár ám. A magyar demokráciának egyforma elszántással kell harcolnia mindenféle reakció, tehát a magyar reakció ellen is. A magyar fasisztáknak és félfasisztáknak is pusztulniuk kell az utból s ez magyar feladat.

Megértővé és résztvevő figyelemmé merült a csend, amikor a kezdeti és a még ma is tartó nehézségekről beszélt. A magyar demokráciának a semmiből kellett teremtenie itt. Nem is kívánunk támogatást senkitől, még saját kormányunktól sem többet, mint amennyi nekünk igazságosan jár és ez is csak olyan keretek között, amilyen keretek között lehetőségei mozognak. Neki is súlyos feladatokkal kell bírkoznia, a román reakció is erős, láttuk megnyilatkozását éppen a közelmúlt napokban, amikor fegyverrel lőtt a demokrácia katonáira, rendőreire, békés polgárokat. Nekünk azt kell tudnunk ezzel kapcsolatban, hogy azok a tövises nemcsak a román demokráciát támadták, hanem minket is, aminthogy az ellenünk irányuló támadások is rajtunk keresztül az egész ország demokráciája ellen irányulnak...

Itt megint megvilágosodott valami a tömeg előtt, megint elemi erővel kellett kitörnie az egységes és oszthatatlan demokrácia melletti lelkes tüntetésnek.

mellett a haladó gondolkozású értelmiség is. Magyar népi demokrácia egységre van szükség s ahol azt nem értik meg, saját maguk ellen cselekszenek. A történelmi folyamatot gáncsolni lehet, de teljesen megállítani?erre már nincs hatalom.

A tömeg most már viharosan, teljesen eggyéválva tüntet a demokrácia mellett. De jön nehezebb lecke. A világpolitikai összefüggésekről beszél az elnök, a nyugati elkötelezettségről s azokról a jelenségekről, amelyek a fasiszta szellemiség visszatérésének útját egyengetik. Kemény szavakat használ az ilyen törekvések ellen s felemeli a hangját, amikor kijelenti, hogy a Szovjetunió, amely olyan súlyos áldozatokat hozott a győzelemért, nem engedheti meg, hogy az ilyen rendszerek még egyszer uralkodni kerüljenek. Nemcsak itt, hanem sehoh a világon. A csend megint nagy, mert ehhez a kérdéshez kapcsolódik a választások kérdése és a magyarországi választási eredmények ügye. Az ottani fasiszta és félfasiszta elemek a Kisgazda pártba való beáramlásul akarták a reakció felé taszítani az országot. De Tildy Zoltán, a párt elnöke, elhárította ezt a ravasz kísérletet, amikor megállapodást kötött a főbb demokrata párttal a Nemzeti Függetlenségű Arcvonal kormányának választási eredményektől független megalkotására. A reakció mesterkedése tehát ott sem sikerült. Nekünk is tudnunk kell majd, a mi választásainkon, hogy hol a mi helyünk.

— Minden beüdvözlet demokrácia fértalmá, és nőnek a Magyar Népi Szövetségben van a helye. Ezzel támogatjuk a Groza-kormányt

intézőbizottság tartott értekezletet Kurkó Gyárfás országos elnök, Fodor István országos intézőbizottsági tag és Kacsó Sandor, a sajtóosztály kiküldöttjének jelenlétében. Megyeri Lajos megyei elnök nyitotta meg az értekezletet, majd Barabás Miklós titkár számolt be a tagozat munkájáról, elért eredményeiről. És a bajokról, sérelmekről is. Talán megint csak az „iskolaváros” Enyed értékes jellegzetessége volt, hogy az országos központ meleg ünneplést kapott az iskolakérdésben elért nagyjelentőségű eredményeiért. Nagyenyed ezt különösképpen tudja értékelni, de az egész megye is, mert a kinevezett főigazgatókon, inspektorokon kívül hét új állami magyar nyelvű iskolát kaptak azok a magyar falvak, amelyekben évtizedek óta nem volt magyar nyelvű elemi oktatás. És teljesült Nagyenyed és környéke régi vágya is: a kollégium keretében megnyitott az új állami magyar nyelvű leánygimnázium. A sok siker azonban sok feladatot is hozott, most az új iskolák megszervezése, a tanárok, tanítók ellátása súlyos anyagi terheléssel jár s ezeknek a fedezetét a MNSz kell hogy előlegezze addig, amíg az állami kifizetésekre sor kerül.

A jogügyi osztály keretében dr. Nagy Miklós és dr. Könyvi Miklós fáradoztak a panaszok és sérelmek orvoslása érdekében, sokszor kielégítő sikerrel. A marosujvári küldöttség felpanaszolta, hogy az ottani Solvay-üzemelektől reakciós nyomásra egyre több régi magyar alkalmazottat bocsátottak el.

és az ország demokratikus erőt is — szegze le Kurkó Gyárfás.

Ezekben a mondatokban a hallgatóság megint világos összefüggést látott meg s feliszabadultan helyeselt. Most már azt is értette, hogy miért mosolyog az elnök, mikor arról beszél, hogy a magyar reakció természetesen újra áruhlásról terjeszt híreket s azt sugdossa, hogy a MNSz Grozának, vagy a Kommunista Pártnak fióktézmenye, másik zsebe. A most előkészítés alatt álló vásárhelyi gyűléssel kapcsolatban is azt híresztelik már, hogy újabb eladása készült az erdélyi magyarságnak.

— Üldöztetést vállaltunk, a halált is vállaltuk volna, de a magyar népnek és a demokráciának eladását sohasem vállaltuk!

Esküszöri a kijelentés, a hallgatóságnak izgalmas tüntetésében több a megilletődés, mint a rivalgó öröm. Jól jön utána a következő üdvözlés, amely gondolkozásra ösztökél.

— Csodavárásokról nem állíthatjuk be népünk. Tiltakozunk minden reakciós kísérletezés ellen, amely a mi kitelepítésünkre utazik. Itt élünk, itt állunk, itt akarunk meghalni. Erdély sorsa nem határkérdés, hanem a határok feloldásának kérdése.

— Így van mély értelme a román-magyar testvériségnek. Ezért kell nekünk összekötő kapocsnak lennünk a két nép között. És a többi szomszédos népek felé is.

A megértésből származó felszabadult lelkesedést már nem lehet fokozni még akkor sem, amikor az elnök arról beszél, hogy a felvázolt lehetőségeket mind a Szovjet hatalomnak köszönhetjük, amelynek a védelmére ma is rászorulunk. A szovjet nép gépfegyverek helyett, amit támadásunkkal és ellenállásunkkal meg is érdemeltünk volna, szabadságot adott. És most is csak ad. S ez nem jelent függő viszonyt, mert a Szovjetunió nem törekszik elnyomásra. Ő csak olyan népi demokrácia kormányokat akar, amelyek jóviszonyban élnek majd vele. S ezt az összes szabadságszerető kis és nagy népekkel elő fogja segíteni.

A tömeg most úgy ünnepel, mintha az elnök beszédét végén kapta volna meg. De Kurkónak még van mondanivalója. Az égető sérelmekről beszél, azokról, amelyek az intézőbizottság felsorakoztatott. S aztán arról, hogy meg mindig úljék táborokban és börtönökben családijuktól elszakított ártatlan magyarok. Az elnyomottból nem lehet elnyomó. A büntörök büntörjének, de az ártatlanokat szabadon fogják engedni. Az összes légeréket fel fogják számolni. De ez nem jelenti majd azt, hogy a demokrácia ellenséges nyugodtan dolgozhatnak majd a demokrácia ellen. Ha nem lesz léger, lesz börtön s a nép ellenségeitől még a szabad levegőt is el kell zárni.

Az utolsó szavak már ütemes Kurkó Kurkó kiáltásába és éneklésbe fulladnak. Igen, ez a sikerült népgyűlésnek szokásos záróhangulata, mostanában igen sokszor találkozunk vele.

De mi lesz azután? A meggyelő riporteri szem erre szeretne következtetni alkalmas jelenségekből. Látott ilyeneket. Apró vitázó csoportokat. Hallott földműlő kérdéseket s hallott erre adott gyors válaszokat. Eljedd! indult itt, köztüldérül csak úgy kezdődött. S ez mindennemű érdeklődés Nagyenyed november 11-én politikailag is megszüretelt. Az új szellemiség bora erjed most a régi kollégiumi városban, amely búzka arra, hogy mindvég a demokráciát dajkálja. Most új feladatot kapott: korszerűvé ümestenni magában a régi demokráciát.

Szállítási ügyekben forduljon bizalommal a

„Transcolectiv”

szállítási vállalatához,
Szabadság-tér 27.
Telefon: 617.

Dr. ST. GÂRBEA
egyetemi tanársegéd
fül-, orr-, gégespecialista

Rendelőjét ismét megnyitotta a Deák Ferenc-utca 6. I. em. alatt.
Rendel. délelőtt 12-1-ig, délután 5-7-ig.

Az ARLUS egyéves tevékenysége

BUKAREST, november 14. (Rador) A Szovjetunió Romániai Barátainak Egyesülete, az ARLUS, november 12-én ünnepelte fennállásának első évfordulóját. Parhon professzor, az egyesület elnöke az ünnepi ülésen köszönetet mondott mindazoknak, akik előmozdították az egyesület tevékenységét, majd dr. Groza Péter miniszterelnök, Kavtaradze bukaresti szovjet nagykövet, Stollow professzor, a bukaresti egyetem rektora és Ionascu tábornok, a vezérkari főnök méltatták az ARLUS működésének jelentőségét.

FEKETE-LISTA

A kolozsvári bíróság több spekuláns és feketéző ügyében hozott ítéletet. Szilágyi György Dávid Ferenc-utcai mézáróst 50.000 lej pénzbüntetésre ítélte, mert feketén vágott marhának a husát hozta forgalomba. Csopor Sándort hasonló bűncselekmény elkövetése miatt szintén 50 ezer lej pénzbírságra ítélte a bíróság. Abraham Ignác Timár-utcai lakos két juhot és egy marhát vágott feketén. 300 ezer lej pénzbüntetéssel sújtotta a bíróság. Inger Izidor erdőszentgyörgyi lakos gyufát és cigarettát árult feketén a sármási piacon. 100 ezer lej pénzbüntetésre ítélte a bíróság.

Tolocan Sándor ludasi lakos bűnperében Jordán hoztak ítéletet. Szabotázs elkövetésével vádolta a bíróság. 200 ezer lej pénzbüntetésre ítélték.

A dési bíróság is több ítéletet hozott árdrágítók és spekulánsok ügyében:

Gordai Zoltán, Csorba Zsuzsanna és Snabel József kereskedőket 50-50 ezer lej pénzbüntetésre ítélte a bíróság. Staniloi Gheorghe dési CFR tisztviselőt szintén 50 ezer lej pénzbüntetésre kötelezte a bíróság törvénybe ütköző cselekedete miatt.

Kohl Hermann rettegő malomtulajdonostól 80 kg. fehér lisztet kobozott el a katonaság és 10) ezer lej pénzbüntetésre ítélte a dési bíróság fekete fizetel miatt.

Jóváhagyott iparendelvények

KOLOZSVAR, november 14. Az iparjogokat felülvizsgáló bizottság az alábbi iparendelvényeket hagyta jóvá:

- Kóbori Lajosné Apáczai Cseri 28, Melchner Jenő Karolina 8, özv. Vasvári Lászlóné Dózsa 16, Tamás Gerő Dubalarilor 10, Biró Józsefné Högyes 11, Jászai János Mócocok 106, Simion Veronika Kalános 22, Demeter Józsefné Kazinczi 26, Joan Pop Fadrusz János 11, Enyedi György Kalevala 2, özv. Mátyás Jánosné Dózsa 3, Scheibert József Kárpáti 1, Péter Lajos és Welsz H. Szabadság 14, Orbán Károly Árpád 71, Fodor Péter Fecske 22, Gabriel Gyuláné Móricz Zsigmond 1, özv. Orbán Miklósné Oncsa-telep, özv. Kósa Lajosné Vörösmarty 3, özv. Gavrilovics Milvojné Mócocok 4, Garabot Jamgosián Deák Ferenc 11, Szász Fejes Jolán Szabadság 6, Báza Zoltánné Unió 10, Rosenfeld és Salamon Miklós Széchenyi-tér 5, Klein Emil Kossuth Lajos 8, Décsel Ferenc Patak 2, Strohl Ignác Bethlenkert 33, Ercsi Pálné Nádas 48, Dubau Vasile Margineanu 10, Kiss Johanna Szabadság 30, özv. Füzler Imréné Clemencau 18, Müller Kálmán Jókai 17, Hirscher Ferencné Jókai 5, Crisan Ioan Árpád 31, Ioan Valeanu Popela 29, Szabó József Deák Ferenc 16, Grünfeld László Széchenyi-tér 32, Pop Valérné Dézsma 18, Benedek Béla Pata 173, Czombok János Bagoly 1, Tóháti Lászlóné Május 1-utca 13, Kovács Ferenc Csuzda 18, Rákóczi István Emke 2, Spierer Ferenc Rudolf-ut 3.

Bauch Ernőné iparjogát megsemmisítették.

A Kolozsvári Magyar Tudományegyetem Társadalom-politikai Intézet könyvei:

- Max Beer: A szocializmus és a társadalmi harcok története.
- Engels F.: A kommunizmus alapelvei.
- Marx: Bér, ár, profit.
- Marx: Bémunka és tőke.
- Engels F.: Magyar forradalom.
- Marx-Engels: Kommunista kiáltvány.
- Józsa Béla Athenaeum kiadása.
- Kolozsvár, Szabadság-tér 12 sz.
- Kapható az összes könyvesboltokban.

Autósok! Vasile Abrudan

autó, autókalkatrések és technikai műszereket árusító cég újra megnyitott. Kolozsvár, Deák Ferenc-utca 16. Pontos kiszolgálás. Kérjük a t. közönség szíves pártfogását.

A Bolyai Tudományegyetem orvosi karának megoldatlan kérdéseiről nyilatkozott Csögör Lajos rektor

MAROSVÁSÁRHELY, november 14. Csögör Lajos dr., a Bolyai Tudományegyetem rektora nyilatkozott az orvosi kar még megoldatlan kérdéseiről a marosvásárhelyi „Szabad Szó”-nak. Nyilatkozatában Csögör Lajos dr. mindenekelőtt leszzegezi, hogy a Bolyai Tudományegyetem nem jogutódja a volt kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemnek. Megvalósulását a demokratikus pártok és a kormány támogatásán kívül nagymértékben azoknak a tanároknak köszönhetjük, akik minden bizonytalanságot és kockázatot vállalva, Kolozsvárt maradtak.

rosvásárhelyre költöztetett orvosi kar már készen áll hivatalának teljesítésére. A háboru miatt elhanyagolt kórházaktól eltekintve, kizárólag üres épületeket vettünk át s az épületek átalakítására a kormány mindezekig még nem tudta a megfelelő összeget az egyetemi tanács rendelkezésére bocsátani.

— Az anyagi támogatás hiányától eltekintve, komoly nehézséget okoz az is, hogy a marosvásárhelyi szanatóriumot a szülészeti és nőgyógyászati klinika céljaira még nem adták át. A volt kadettiskola épületében még nincs megoldva a vizsgáltatás. Amíg ez a kérdés nem rendeződik, addig ott egyetlen klinika sem helyezhető el.

— Mindezeknél súlyosabb azonban a lakáskérdés — állapította meg Csögör Lajos egyetemi rektor. — Az orvostudomá-

nyi karral körülbelül 300 család jön vagy jött már Marosvásárhelyre. Eddig azonban még egyetlen lakást sem sikerült biztosítani részükre.

— Vigasztaló és jóleső tünet az — fejezte be nyilatkozatát Csögör Lajos dr. —, hogy csupán az első évre közel 300 ki-tünően vizsgázott hallgatót vettünk fel. Ez a körülmény ad hitet és erőt az egyetemi tanácsnak, illetőleg a tanártestületnek, hogy a legnagyobb anyagi nehézségek között is továbbhaladjunk a megkezdett uton. A beiratkozásokat ugyan kénytelenek voltunk november 15-ről január 15-re halasztani, ebből azonban semmi jogi hátrány sem származhatik, hiszen a kolozsvári Ferdinánd Tudományegyetem is csak január 15-én kezdi meg működését.

Most a fuvarspekulánsok szabotálják Kolozsvár kenyérellátását

KOLOZSVAR, november 14. Kolozsvár élelmiszerral, de főleg kenyérral való ellátása továbbra is a legnagyobb nehézségekbe ütközik. A demokrata hatóságok, amelyekre a fasiszta uralom átkos örökségként amugy is ezernyi nehézség maradt, állandóan bele kell ütközzenek a reakció és a spekulánsok szabotáló aknamunkájába.

Csak nemrég sikerült a Szakszervezeti Tanács többszörös erővel sürgetésére kicsavarni a szabotáló reakciók kezéből a kolozsvári búzafelvásárlást és abba a „Tr folino” céget is bekapcsolni. Ez a magáncég igyekezett is a beléje helyezett bizalmat kiérdemelni. Működésének köszönhető a kenyérral és egyéb élelmiszerekkel történő közellátás bizonyos javulása.

A gabona beszállítása azonban újabbán ismét megakadt. Szállítóeszközök híján több vagon buza maradt a vidéken. Nem messze: Mócson, Sármáson, szóval a várostól mindössze 40-60 kilométerre. Ki kell ezt hangsúlyoznunk, hogy annál inkább nyilvánvaló legyen: milyen alávaló szabotázs fenyegeti ismét Kolozsvár kenyérellátását.

A város közellátási hivatala ugyanis felszólítást küldött a város teherautótulajdonosaihoz és kérte őket, legyenek segítségére a buza beszállításában. A teherautósok azonban ezt kereken megtagadták, hangoztatva, hogy a városnak nincs jogában tőlük ilyesmit kérni, mert a városnak nincs rekvirálási joga.

A város erre a helyi katonai parancsnoksághoz fordult segítségért és kérte, hogy a katonaság rekvirálási jogának alapján hívassa be ezeket a tehergépkocsikat. A katonai parancsnokság azonnal helyt adott a katonaság felhívására. Jellemző, hogy ezek az elbizakodott fuvarspekulánsok a katonaság hívására sem jelentkeztek. Egyetlen behívott teherautó jelent csak meg: a Magyar Acéllányvár.

Értesülésünk szerint szabotázs büntetével terheltet valamennyi fuvarspekulánst hadbírók elé állítják.

ellátása továbbra is a legnagyobb nehézségekbe ütközik. A demokrata hatóságok, amelyekre a fasiszta uralom átkos örökségként amugy is ezernyi nehézség maradt, állandóan bele kell ütközzenek a reakció és a spekulánsok szabotáló aknamunkájába.

Csak nemrég sikerült a Szakszervezeti Tanács többszörös erővel sürgetésére kicsavarni a szabotáló reakciók kezéből a kolozsvári búzafelvásárlást és abba a „Tr folino” céget is bekapcsolni. Ez a magáncég igyekezett is a beléje helyezett bizalmat kiérdemelni. Működésének köszönhető a kenyérral és egyéb élelmiszerekkel történő közellátás bizonyos javulása.

A gabona beszállítása azonban újabbán ismét megakadt. Szállítóeszközök híján több vagon buza maradt a vidéken. Nem messze: Mócson, Sármáson, szóval a várostól mindössze 40-60 kilométerre. Ki kell ezt hangsúlyoznunk, hogy annál inkább nyilvánvaló legyen: milyen alávaló szabotázs fenyegeti ismét Kolozsvár kenyérellátását.

A város közellátási hivatala ugyanis felszólítást küldött a város teherautótulajdonosaihoz és kérte őket, legyenek segítségére a buza beszállításában. A teherautósok azonban ezt kereken megtagadták, hangoztatva, hogy a városnak nincs jogában tőlük ilyesmit kérni, mert a városnak nincs rekvirálási joga.

A város erre a helyi katonai parancsnoksághoz fordult segítségért és kérte, hogy a katonaság rekvirálási jogának alapján hívassa be ezeket a tehergépkocsikat. A katonai parancsnokság azonnal helyt adott a katonaság felhívására. Jellemző, hogy ezek az elbizakodott fuvarspekulánsok a katonaság hívására sem jelentkeztek. Egyetlen behívott teherautó jelent csak meg: a Magyar Acéllányvár.

Értesülésünk szerint szabotázs büntetével terheltet valamennyi fuvarspekulánst hadbírók elé állítják.

ellátása továbbra is a legnagyobb nehézségekbe ütközik. A demokrata hatóságok, amelyekre a fasiszta uralom átkos örökségként amugy is ezernyi nehézség maradt, állandóan bele kell ütközzenek a reakció és a spekulánsok szabotáló aknamunkájába.

Csak nemrég sikerült a Szakszervezeti Tanács többszörös erővel sürgetésére kicsavarni a szabotáló reakciók kezéből a kolozsvári búzafelvásárlást és abba a „Tr folino” céget is bekapcsolni. Ez a magáncég igyekezett is a beléje helyezett bizalmat kiérdemelni. Működésének köszönhető a kenyérral és egyéb élelmiszerekkel történő közellátás bizonyos javulása.

A gabona beszállítása azonban újabbán ismét megakadt. Szállítóeszközök híján több vagon buza maradt a vidéken. Nem messze: Mócson, Sármáson, szóval a várostól mindössze 40-60 kilométerre. Ki kell ezt hangsúlyoznunk, hogy annál inkább nyilvánvaló legyen: milyen alávaló szabotázs fenyegeti ismét Kolozsvár kenyérellátását.

A város közellátási hivatala ugyanis felszólítást küldött a város teherautótulajdonosaihoz és kérte őket, legyenek segítségére a buza beszállításában. A teherautósok azonban ezt kereken megtagadták, hangoztatva, hogy a városnak nincs jogában tőlük ilyesmit kérni, mert a városnak nincs rekvirálási joga.

A város erre a helyi katonai parancsnoksághoz fordult segítségért és kérte, hogy a katonaság rekvirálási jogának alapján hívassa be ezeket a tehergépkocsikat. A katonai parancsnokság azonnal helyt adott a katonaság felhívására. Jellemző, hogy ezek az elbizakodott fuvarspekulánsok a katonaság hívására sem jelentkeztek. Egyetlen behívott teherautó jelent csak meg: a Magyar Acéllányvár.

Értesülésünk szerint szabotázs büntetével terheltet valamennyi fuvarspekulánst hadbírók elé állítják.

Imrédy az elsőszámú főbűnös abban, hogy a németek megszállhatták Magyarországot

BUDAPEST, november 14. Imrédy Béla volt magyar miniszterelnök háborús bűnyének tárgyalása megkezdődött Budapesten. Amint a lapok közlik, az Imrédy elleni vádirat egyik legsúlyosabb pontja az, hogy ő készítette elő az 1944 március 19-iki német megszállást s ezzel hiútlenség büntetést követelt el. Imrédy Béla a tárgyalást megelőző kihallgatásokon mindent letagadta és hangsúlyozta, hogy semmit sem tudott a készülő német megszállásról.

Most, közvetlenül a főtárgyalás előtt, döntő bizonyíték jutott a magyar hatóságok kezére arról, hogy Imrédy nemcsak tudott a németek terveiről, de éppen őt jelölték ki a németek a megszállandó Magyarország miniszterelnökéül. Mindez

Baky László, a háborús bűnös volt nyilas államtitkár fogságban írt naplójából derült ki.

Baky, a hirhedt esendőrhóhé leírja, hogy március 19-ike előtt, amikor már köztudomású volt, hogy a németek készülnek valamire Magyarországon, Imrédy naponta órákig tartó megbeszéléseket folytatott Veessenmayer követtel, Hitler teljhatalmu megbízottjával.

Március 19-iken a német követ magához hívatta Baky Lászlót. Megérkezésekor már ott találta Imrédyt, Rajniszt, Kunder Antalt, Reményi-Schnellert, Gál Csabát, Csia Sándort és Szöllösi Jenőt. Veessenmayer közölte velük, hogy Hitler személyes kívánsága az, hogy Magyarországon Imrédy legyen a miniszterelnök.

A követ bejelentése után Imrédy nyomban összehívotta a kormány névsorát s a listával elindult Horthyhoz a Várba.

— Hogy ott mi történt — írja Baky — azt nem tudom, de később kiszivárgott értesülések szerint a kormányzó kereken megmondta Imrédynek, hogy nem hajlandó aláírni az általa alakítandó kormány kinevezését.

Baky László naplójának Imrédyről szóló fejezetét a következő érdekes sorokkal végzi be:

— Mindezt azért írtam meg, hogy rajtam keresztül mindenki lássa: Imrédy Béla hű kiszolgálója volt mindig a német érdekeknek és ő az elsőszámú főbűnös abban, hogy a németek bevonulhattak Magyarországra.

Hatszáz hadiárvt ölőztetett fel a Népvédelem

KOLOZSVAR, november 14. A Népvédelem szociális ügyosztályának ujonnan felállított műhelyeiben hadiözegek és hadiárvták dolgoznak. Az egyik teremben gyöngyből készítenek a tarka-barka virágokat szorgos kezek, ott sorakoznak a kész fűrtök a szelvény polcain és onnan vándorolnak ki az üzletekbe, piaci sátrakba, hogy pénz, kenyér, tej, élet legyen a munkából.

— A Széchenyi-téri sátrakok készsággal vállalták el, hogy bizonyos béres bevezik a virágokat és haszon nélkül árulják — világosít fel a műhely vezetője.

A másik asztalon bőrhulladékból öveket készítenek. A bőrt a Dermata gyártól kapja ingyen a Népvédelem műhelye.

Atmegyünk a konfekciós műhelybe. Itt

készülnek a Népvédelem napközi otthonában élő kis hadiárvtak részére a jó meleg téli ruhácskák. Hatszáz gyermek kap ingyen ruhát.

— Nagyrészt már kiöztöttük — mondja a vezető —, csillogott a kicsik szeme, szorították magukhoz a ruhát, olyan boldogok voltak.

— Ki vette a ruhák anyagát? — kérdezem.

— A Népvédelem. Itt az asszonyokkal elkészítettük és a készítésért fizetünk. Mindkét műhelyben akord-bérrrel dolgoznak s így naponta átlagban kétezer lejt keresnek. Jelenleg is husz-huszonöt asszony és lány dolgozik a két műhelyben. A napokban megnyitják a fancsa varrodánk is. Rendszeres dol-

gozunk majd és varróiskolát is állítunk fel. Kérvényeztük a minisztériumban, hogy egy év munkaidő után munkakönyvet kaphassanak a Népvédelem varróiskolájában tanuló hadiözegek és hadiárvtak. Újabb műhelyeket is nyitunk. Foltozást, stoppolást vállalunk, fehérneműk, harisnyák javítását jutányos áron. Reméljük, hogy ilyenformán nem sokára sokkal több asszonynak és lánynak nyújthatunk biztos megélhetést.

Zakatolnak a varrógépek, csattognak az ollók tovább a műhelyekben. Azok akik itt dolgoznak, nem alamizsnát kapnak, hanem megérdemelt fizetséget és megélhetést — munkájuk után. J. I.

E hó 17-én, szombaton este az Egyetemi Diákházban a kolozsvári rendőrség táncestélye.

Rendkívül mérsékelt áron izletes büfé áll a közönség rendelkezésére. — Kitűnő zenekar modern és tánczenét szolgáltat.

Belépődíj tetazés szerint.

A tiszta jövedelmet a rendőrség kultúra'apja javára fordítják

Divatbemutatót
rendezek Jókai-utca 25 szám alatti divatteremben
november 18-án
délelőtt 11-kor.
KEPP ANNY

Üzlethelyiségek
Dózsa György-utca 12 szám alatt (volt GÖLYA-épület) teljes befejezés előtt állanak.
A még ki nem adott helyiségek bérléte tárgyában értekezés Petefi-utca 10 alatt délután 3-5-ig.

